

ACTIEPLAN INNOVATIE EN VALORISATIE

I. Versterken innovatiebeleid

- a) Nieuwe Kennis- en Innovatieagenda's en Convenant 2024-2027
- b) Nationaal Groeifonds
- c) Nationale Technologiestrategie
- d) Organisatie missiegedreven innovatiebeleid
- e) Marktkontwikkeling
- f) Regionale samenwerking
- g) Internationale innovatie- en technologiesamenwerking
- h) Toegankelijkheid innovatieregelingen
- i) PPS-toeslagregeling

II. Valorisatie en maatschappelijke impact (OCW en EZK)

- a) Versterken fundament voor onderzoek, valorisatie en impact
- b) Creëren ruimte voor impact in het onderzoeksproces
- c) Stimuleren valorisatie rondom maatschappelijke vraagstukken
- d) Stimuleren interactie binnen onderzoeks- en innovatie-ecosystemen
- e) Verbeteren financieringsmogelijkheden voor kennisintensieve startups
- f) Verbeteren afspraken over intellectueel eigendom
- g) Toewerken naar een lerend systeem

I. Versterken Innovatiebeleid

Doelstelling: Uitgaven R&D stijgen tot 3% van het BBP, zonder dat het private aandeel daalt.

Nederland beschikt over hoogwaardige onderzoeks- en innovatie-ecosystemen. Foodvalley en Brainport Eindhoven zijn hier voorbeelden van. Niettemin zijn uitgaven voor R&D in Nederland relatief laag. Met Nederland vergelijkbare landen als België en Duitsland hebben aanzienlijk hogere R&D-uitgaven als percentage van hun bbp. Om op wereldniveau mee te blijven doen, moet de industrie het juist meer dan ooit van innovatie hebben. Daarom zal het kabinet R&D extra stimuleren. Als we concurrentiepositie ten opzichte van Noord-Amerika en Azië willen behouden, dan zullen we ook gezamenlijk meer moeten investeren in valorisatie en opschaling van R&D. We zullen moeten versnellen. Nederland en Europa hebben op dit moment niet per se de beste kaarten. Hier ligt een rol voor het bedrijfsleven, maar ook de kenniswereld. De overheid moet zich daarbij inzetten voor een stabiele en sterke basis; generiek instrumentarium dat R&D-intensieve activiteiten stimuleert. Daarnaast moeten we als kabinet zorgen dat de investeringen voor specifieke doeleinden, zoals vanuit het Nationaal Groeifonds, een duurzame impuls betekenen voor hoogwaardige R&D&I en economische kansen creëren voor Nederlandse innovatie en technologie.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Zorgen voor stabiel generiek instrumentarium, zoals de WBSO en Innovatiebox, als basis voor het Nederlands innovatie- en investeringsklimaat.	EZK	Doorlopend
De WBSO wordt geïndexeerd vanaf 2023 (verhoging van circa € 50 mln. in 2023 en daarna verder oplopend).	EZK/FIN	Vanaf 2023
Kabinetsinvesteringen vanuit het Nationaal Groeifonds, en in lijn met het missiegedreven innovatiebeleid, bieden een stevige impuls aan innovatie in Nederland. Het kabinet investeert € 6 miljard extra in kennisontwikkeling en innovatie via het NGF, tot een totaal van € 19,5 miljard voor vijf jaar. Doelstelling is dat dit ook als hefboom fungeert voor private investeringen.	EZK/FIN	Deadline voor derde NGF-ronde is 3 februari 2023.

a) Kennis en Innovatieagenda's en Convenant 2024-2027

Doelstelling: Het Kennis en Innovatieconvenant weerspiegelt de publiek-private inzet voor innovatie op de prioriteiten van dit kabinet. De Kennis en Innovatieagenda's bieden duidelijke kaders voor innovatiesamenwerking gericht op economische en maatschappelijke impact.

In het missiegedreven innovatiebeleid werken overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen (de topsectoren) samen aan innovatie voor economische en maatschappelijke impact. Met innovatieve oplossingen kunnen we nationaal en internationaal bijdragen aan maatschappelijke uitdagingen en zo economische kansen verzilveren. Dit doen we aan de hand van zes Kennis- en Innovatieagenda's¹ (KIA's) en 25 missies. De gezamenlijke inzet is gebundeld in het Kennis- en Innovatieconvenant (KIC). De insteek van investeringen in het KIC is: publiek-privaat waar het kan, publiek-publiek waar het moet.

Het Coalitieakkoord stelt de klimaat- en energietransitie, digitalisering, circulaire economie en sleuteltechnologieën centraal voor het missiegedreven innovatiebeleid. Voor een gezonde en veilige samenleving blijven ook de thema's Gezondheid & Zorg, Landbouw Water Voedsel, en Veiligheid belangrijk. We continueren daarom de inzet op de huidige agenda's. Binnen deze thema's zal sterker de focus worden gelegd op de transities uit het Coalitieakkoord. Daarvoor zullen we de huidige agenda's en missies herijken: zowel wat betreft de gezamenlijke doelstellingen, als inzet op valorisatie en marktcreatie. Daarnaast kunnen ook andere in het Coalitieakkoord genoemde relevante transities en beleidsprioriteiten worden meegenomen in de herijking van de KIA's.

KIC-partners (o.a. ROM's en provincies) geven aan dat concretere innovatiedoelstellingen kunnen helpen om bijvoorbeeld samenwerking met het mkb aan te jagen. Het Nationaal Groeifonds stelt dat scherpere kaders nodig zijn om ingediende voorstellen te kunnen beoordelen en strategisch goed in te bedden. Een herijking van de KIA's moet deze concretisering aanbrengen, zodat innovatie beter en scherper kan worden gestuurd. Met meer focus in de innovatiedoelstellingen – in lijn met beleidsmatige prioriteiten en investeringen – kan met gezamenlijke inzet op termijn meer impact gerealiseerd worden. Daarbij moet niet alleen aandacht zijn voor technologische innovatie, maar ook niet-technologische (sociale) innovatie. Missiegedreven innovatie betekent ook aandacht voor maatschappelijke acceptatie, bijvoorbeeld via onderzoek naar een goed ontwerp en gedragsverandering ten opzichte van nieuwe producten of diensten. Die brede benadering is essentieel als we oplossingen voor bijvoorbeeld

¹ Energietransitie & Duurzaamheid (incl. Mobiliteit en Circulaire Economie); Gezondheid & Zorg; Landbouw Water Voedsel; Veiligheid; Sleuteltechnologieën; Maatschappelijk Verdienvermogen. Zie www.topsectoren.nl/missiesvoordetoekomst

de energietransitie of huisvestingsvraagstukken op duurzame wijze in de maatschappij willen implementeren.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Herijken missies en bijbehorende KIA's, incl. SMART formuleren van innovatiedoelstellingen.	EZK, vakdepartementen en Topsectoren	Q2 2023
Opstellen nieuw Kennis- en Innovatieconvenant, met bijdragen van o.a. de betrokken ministeries, TO2, NWO, Kenniscoalitie, ROM's en provincies, Invest-NL.	EZK en alle KIC-partners	Q4 2023
Sociale innovatie beter verankeren in de missiegedreven aanpak, o.a. via de KIA Maatschappelijk Verdienvermogen en het valideren en verder uitwerken van de Key Enabling Methodologies (KEM).	EZK en Topsector Creatieve Industrie	Q4 2023

b) Nationaal Groeifonds

Doelstelling: Het Nationaal Groeifonds geeft een sterke impuls aan onderzoek, innovatie en kennisontwikkeling, met als doel de toekomstige welvaart te versterken. Het NGF is complementair aan de bestaande instrumentenmix voor missiegedreven innovatiebeleid; dit vergroot de impact en kwaliteit van investeringen.

Het Nationaal Groeifonds is met de budgetomvang van € 19,5 miljard één van de meest omvangrijke publieke Nederlandse investeringsfondsen voor innovatieve projecten. Het kabinet wil de kwaliteit van investeringen en daarmee de impact van het Nationaal Groeifonds optimaliseren. Daarvoor is een heldere positionering van het Nationaal Groeifonds in het bredere innovatielandschap van belang.

De Commissie Nationaal Groeifonds wil de thematische samenhang van de projectportefeuille versterken door afgewogen en samenhangende keuzes te maken. Verder is het van belang om – onder andere met behulp van contextanalyses - de NGF-projecten beter in bedden in de bredere beleidsagenda van de verschillende departementen. Daarmee versterken we de samenhang met het missiegedreven innovatiebeleid.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Vergrote aandacht in de voorstelontwikkeling voor strategische en beleidsmatige inbedding van de departementale voorstellen.	Indienende departementen	Loopt, deadline Q1 2023
Contextanalyses Nationaal Groeifonds voor de derde investeringsronde.	Groeifondscommissie i.s.m. vakdepartementen	Loopt, deadline Q1 2023

c) Nationale Technologiestrategie

Doelstelling: Een nationale technologiestrategie biedt de kaders om de bestaande inzet op (sleutel)technologieën beter te verbinden en prioriteiten te schetsen voor toekomstige (publieke) investeringen.

Een strategische inzet op technologieontwikkeling (ook in relatie tot specifieke missies) komt ten goede van zowel industrie-, innovatie- als digitaliseringsbeleid. We hebben een rijke basis aan sleuteltechnologieën. Zo investeren we met het Nationaal Groeifonds al in kansrijke ecosystemen en hebben we op individuele technologieën (quantumtechnologie, fotonica, etc.) duidelijke strategieën en PPS'en uitgewerkt. Ook voor deze investeringen is proactieve strategiebeoordeling steeds meer nodig.

De veranderende geopolitieke context maakt een actievere technologiestrategie nodig. We moeten een goed beeld hebben van waar we als Nederland wel en niet op willen inzetten, zowel in nationaal als internationaal verband. EZK ontwikkelt daarom een strategisch kader, op basis waarvan we prioriteiten in het technologiebeleid kunnen aangeven. We herijken en monitoren de bestaande lijst (uit 2018) met 50 sleuteltechnologieën², en identificeren op basis daarvan 10 speerpunten. Voor die speerpunten werken we uit wat onze inzet is, nu en voor de toekomst. Deze strategie biedt ook duidelijke kaders voor investeringen uit het Nationaal Groeifonds; in lijn met de aanbeveling van de adviescommissie³.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Opstellen Nationale Technologiestrategie	EZK	Q3 2023
Doorvertaling naar relevante beleidsinstrumenten	EZK	Vanaf Q3 2023

² Elsevier, 2018. *Quantitative Analysis of Dutch Research and Innovation in Key Technologies*

³ Commissie Nationaal Groeifonds: Rapport tweede beoordelingsronde, 14 april 2022.

d) Organisatie missiegedreven innovatiebeleid

Doelstelling: Samenwerking in het missiegedreven innovatiebeleid stimuleert valorisatie en implementatie van innovatie. Iedereen draagt bij vanuit eigen rol: daarbij hoort een duidelijke rolverdeling tussen KIC-partners en mandaten per overleg.

De missiegedreven aanpak bouwt voort op de sterktes van het topsectorenbeleid: door als publiek-private driehoek middelen te bundelen op gemeenschappelijke doelen, creëren we ook economische kansen voor Nederlandse innovatie. De organisatie van het beleid is echter wel toe aan onderhoud. Om alle partners een goede rol te geven, zijn er veel overlegstructuren en is het geheel wat onoverzichtelijk geworden. Dat moet eenvoudiger en transparanter. Uit de enquête onder betrokkenen in 2021 komt een aantal verbeterpunten naar voren:

- Er is behoefte aan een eenvoudiger organisatie en meer samenhang tussen de middelen en activiteiten van de betrokken partners. Op die manier kan ook de inzet op valorisatie en opschaling van innovatie beter worden georganiseerd.
- De betrokkenheid van het mkb kan beter, en er moet ook meer ruimte zijn voor nieuwe uitdagers: de startups en scale-ups. Daarbij moeten we ook het potentieel van regionale samenwerking beter benutten, o.a. door een betere wisselwerking tussen de activiteiten van de provincies, ROM's en nationaal beleid.

Bij de verduidelijking van de organisatie zal daarom meer aandacht gaan naar deze verbeterpunten.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Vereenvoudigen van de governance. Herijking van de samenstelling en mandaat van topteam en themateams.	EZK in samenwerking met departementen en topsectoren	Vanaf Q4 2022
Betere aansluiting van regionale partijen, mkb en startups/scale-ups, en maatschappelijke organisaties, om het missiegedreven innovatiebeleid meer te richten op versnelling van innovatie.	EZK met KIC-partners	Vanaf Q4 2022

e) Marktontwikkeling

Doelstelling: De overheid zet haar financiële en normerende instrumentarium gericht in om nieuwe markten te helpen creëren voor duurzame en innovatie producten en productieprocessen. Hiermee versnelt de overheid de realisatie van de maatschappelijke transitie en missies van Nederland.

Niet voor elke innovatie is er meteen een markt. De overheid heeft met haar grote inkoopkracht en wetgevende en regulerende instrumenten unieke middelen in handen om innovatie te sturen en nieuwe markten te creëren. Dit kan enerzijds door het stellen van eisen aan producten, productieprocessen en innovatie. Anderzijds kunnen fiscale prikkels en zelf innovatief en duurzaam inkopen wenselijke innovatie bevorderen. Gezien het belang van de transitie en missies, is een versnelling echter wenselijk. Zowel landelijk, regionaal, als Europees.

Overheden hebben een gezamenlijk inkoopvolume van € 73 miljard. Andere landen – in het bijzonder de Verenigde Staten – zijn succesvoller dan Nederland als het gaat om via inkoop bedrijven aan te sporen nieuwe innovatieve oplossingen te bedenken voor maatschappelijke opgaven. Nederland kent onder andere de Small Business en Innovation Research (SBIR) en het Innovatiepartnerschap (IPS) om dit te stimuleren. De impact hiervan is echter nog beperkt en kan vergroot worden. In 2021 heeft de minister van EZK de Werkgroep Innovatiegericht Inkopen, met daarin afgevaardigden van overheden en onderwijsinstellingen, gevraagd een inventarisatie te doen naar knelpunten rondom innovatiegericht inkopen. Deze werkgroep zal voor het einde van 2022 inzicht proberen te bieden in welke knelpunten overheden ervaren.

Overheidsregels en financiering zijn belangrijke randvoorwaarden voor innovatie, en kunnen privaat commitment stimuleren op innovatiesamenwerking aan de maatschappelijke transitie. Dat vraagt om goede aansluiting van de innovatieactiviteiten op departementale beleidsagenda's voor transitie en innovatie. Ook provincies kunnen innovatie stimuleren via SBIR, Innovatiepartnerschap, Start Up in Residence of andere vormen van marktcreatie (bijv. circulair inkopen of duurzame OV-concessies). Al dan niet in samenwerking met gemeenten of waterschappen. De Europese Commissie heeft onlangs in de mededeling over de Nieuwe Europese Innovatieagenda acties aangekondigd voor het ontwikkelen, opschalen en op de markt brengen van nieuwe technologieën. De acties uit de mededeling sluiten in het algemeen goed aan bij de aandacht van het kabinet voor commercialisering en opschaling van deeptech toepassingen.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Opstellen interdepartementale agenda voor regie op marktontwikkeling via (EU) regelgeving en inkoop, inclusief voor CO ₂ -vrije producten en circulariteit.	EZK	Q3 2023
Meer aandacht voor marktontwikkeling en valorisatie in de themateams van het missiegedreven innovatiebeleid. Denk daarbij aan versnellingsstafels.	EZK/vakdepartementen met KIC-partners	Q2 2023
De KIA Maatschappelijk Verdienvermogen levert advies op over mogelijkheden om opschaling van innovaties met maatschappelijke impact te versnellen.	Topsector Creatieve Industrie	Q2 2023
Inventarisatie knelpunten rond innovatiegericht inkopen.	EZK/RVO (PIANOo)	Eind 2022
Aanpak knelpunten innovatiegericht inkopen (inclusief SBIR) en herijking stimuleringsaanpak.	EZK/RVO (PIANOo)	Medio 2023

f) Regionale samenwerking

Doelstelling: Versterken van de impact van innovatieve ecosystemen door meer synergie te realiseren tussen Europese, nationale en regionale programma's, en het potentieel van regionale mkb-netwerken/ clusters sterker te benutten. Dit zal het effect van Europese en nationale investeringen versterken.

Regio's spelen een belangrijke rol bij de aanpak van de maatschappelijke en economische uitdagingen. In het innovatiebeleid zijn regio's cruciaal voor valorisatie en de aansluiting van het mkb. Het accent van het missiegedreven innovatiebeleid op valorisatie en marktcreatie maakt een sterkere samenhang met de activiteiten van provincies en de regionale ontwikkelingsmaatschappijen alleen maar urgenter. De provincies en ROM's continueren hun gezamenlijke inzet via o.a. de nieuwe EFRO-programma's 2021-2027 en investeringen in nieuwe bedrijvigheid⁴. Samenwerking en inzet vanuit het rijk is nodig om deze (financiële) inspanningen te kunnen voorzetten en goed tot zijn recht te laten komen⁵. Samenhang tussen nationale en regionale activiteiten (in publiek-privaat verband) vergroot het effect en bereik van deze investeringen. Provincies en ROM's focussen daarbij met name

⁴ Jaarlijks investeren provincies en ROM's circa € 330 miljoen (indicatief) in innovatiestimulering op het gebied

van de missies en sleuteltechnologieën; naast capaciteitsinzet vanuit de reguliere begrotingen.

⁵ Kamerstukken II 2021/2022, 33009, nr. 103. Kabinetsreactie op het AWTI-rapport Samen de lat hoog leggen.

op het toepassen en verwaarden van kennis, onder andere door het aanhaken van het regionale mkb. Door het beter benutten van regionale netwerken, kunnen meer mkb-bedrijven worden bereikt en geactiveerd, en meer impact, schaal en bereik worden georganiseerd in de ontwikkeling en toepassing van kansrijke innovaties (zie ook deel II van dit actieplan).

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Verstevigen van inhoudelijke en organisatorische betrokkenheid van ROM's en provincies in (uitvoering van) het missiegedreven innovatiebeleid.	Provincies/EZK/ROM's	Q4 2022
Bevorderen van samenwerking op (regionale) innovatie-instrumenten (afstemming, verbinding, ontsluiting), o.a. MIT, EFRO, VFF, Trade & Innovate.	Provincies/EZK	Lopend
Realiseren van koppeling met (regionale) innovatie-infrastructuur (o.a. campussen, fieldlabs, applicatiecentra); en versterken van het mkb-bereik en toeleiding.	Provincies/ROM's/EZK	Lopend
Agenda Samenhangend Investeren: provincies en ROM's zullen op gezamenlijke speerpunten vaker een meer gezamenlijke inzet, programmering en financiering organiseren, in nauwe afstemming met het Rijk (en zo mogelijk met cofinanciering).	Provincies	Lopend
Landelijke doorontwikkeling ROM's ⁶ biedt meer mogelijkheden om nationale en regionale activiteiten rondom het mkb en innovatie-ecosystemen te verbinden.	ROM's	Lopend
Ontwikkelen van (gezamenlijke) proposities (met geïntegreerde aanpak van technologieontwikkeling, innovatievermogen, talent en internationalisering). Bv bij het Nationaal Groeifonds of andere fondsen/programma's.	Provincies/ROMS's en andere partners	Lopend

⁶ Kamerstukken II 2021/2022, 32637, nr. 502. Mkb-financiering: knelpunten en acties.

g) Internationale innovatie- en technologiesamenwerking

Doelstelling: Nederland bevordert en benut de kansen van internationale innovatiesamenwerking in Europese programma's en in bilateraal verband. We vermarkten Nederlandse innovatie beter internationaal, door beschikbare middelen voor internationale handels- en innovatiebevordering gericht in te zetten en bestaande (nationale) regelingen effectiever te benutten voor schaa sprong in het buitenland.

Internationale innovatie- en technologiesamenwerking is belangrijk om de innovatiekracht en het verdienvermogen van Nederland op peil te houden en te versterken. Dit doen we binnen Europese programma's en bilaterale innovatiesamenwerking, zoals via het Innovatie Attachénetwerk. Het IA-netwerk kan Nederlandse partijen verbinden aan partners in voor Nederland relevante sectoren en zorgen voor bilaterale samenwerkingsverbanden. Bij die samenwerking ligt de focus ook steeds meer op economische veiligheid, economische veerkracht en open strategische autonomie.

Naast innovatiesamenwerking is ook de publiek-private internationale (handels)agenda belangrijk voor de groeikansen en opschaling van Nederlandse kennis en innovatie. De internationale agenda is toe aan herijking. De uitgangpunten hiervoor zijn in de nota's 'Doen waar Nederland goed in is' en 'Groen en strategisch industriebeleid' uiteengezet⁷. Om aan de uitdagingen tegemoet te komen, is eenheid van beleid en uitvoering een voorwaarde.

Meer dan voorheen zullen we inzetten op internationale samenwerkingen om beleidsprioriteiten te realiseren. Dit betekent ook dat we als overheid in internationaal verband een regierol op ons nemen en trachten om bedrijven, kennisinstellingen en partner-overheidsinstellingen te stimuleren om in te zetten op gezamenlijke agenda's in het verlengde van onze beleidsprioriteiten.

Handelsbeleid en de bevordering van internationale innovatiesamenwerking en het aantrekken van buitenlandse investeringen liggen in elkaars verlengde. BZ en EZK hebben daarom de handen ineen geslagen om de samenhang tussen nationale sterktes en internationale kansen en uitdagingen te versterken.⁸

We geven hier invulling aan door de komende periode, samen met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en (regionale) overheden verbonden in de Topsectoren, op een aantal prioritaire markten collectieve marktbeperkingsplannen te ontwikkelen. De werkzaamheden van de NFIA richten we op het aantrekken van buitenlandse bedrijven en investeringen die de Nederlandse innovatiekracht versterken, de arbeidsproductiviteit verhogen, en die bijdragen aan het oplossen van Nederlandse en wereldwijde uitdagingen.

⁷ Kamerstukken II 2021/2022, 36180, nr. 1; Kamerstukken II 2021/2022, 29826, nr. 147.

⁸ Kamerstukken II 2021/2022, 34952, nr. 174. Gezamenlijke internationaal-economische samenwerking Ministerie van Buitenlandse Zaken en Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:

<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
<p>Versterkte focus op innovatiesamenwerkingen met prioritaire partnerlanden binnen Europa en met gelijkgezinde landen buiten Europa; ten einde de mondiale concurrentiepositie te versterken, afhankelijkheden te verlagen en economische veiligheid te vergroten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De publiek private samenwerking in het bestaande Innovatiepact met Duitsland meerjarig intensiveren op thema's zoals smart industry en duurzame energie; • Innovatie- en Duurzame groeipact met Frankrijk sluiten rond thema's van wederzijds belang, zoals sleuteltechnologieën, duurzame mobiliteit en duurzame energie • Trilaterale samenwerking Nederland-Duitsland-Frankrijk op quantumtechnologie. • Voortzetting van het Global Stars programma voor marktgerichte R&D-samenwerking met partners uit niet-EUREKA-landen. 	EZK	Q2 2023
<p>Verbreden van het instrumentarium voor Topsectoren om cross-sectorale internationale marktbeperkingsvoorstellen met prioriteitslanden te bevorderen.</p>	EZK/BZ	Lopend
<p>Betere aansluiting van nationale fondsen (NGF, Klimaatfonds) op lopende internationale initiatieven zoals IPCEI's en het benutten van samenwerkingen en nieuwe kansen van bilaterale en trilaterale initiatieven.</p>	EZK	Q2 2023
<p>Bij grote nieuwe publieke aanbestedingen t.b.v. verduurzaming zal meer oog komen voor creatie van een internationale proeftuin voor bewezen innovatieve toepassingen die verduurzaming van de keten kunnen versnellen.</p>	EZK	Q2 2023
<p>Sterkere vervlechting en sturing op publiek-private uitvoeringsorganisaties NLWorks, Trade & Innovate NL en Invest International om meer uit het publiek-private-netwerk te halen.</p>	EZK/BZ	Q2 2023
<p>Binnen Europa vindt steeds meer innovatie-samenwerking plaats tussen regio's. De provincies en ROM's zetten hier in toenemende mate op in. RVO en de ROM's gaan samenwerken om dit te faciliteren.</p>	RVO en ROM's	Lopend

h) Toegankelijkheid innovatieregelingen

Doelstelling: Ondernemers vinden makkelijk hun weg naar subsidie- en financieringsregelingen voor R&D en innovatie en valorisatie

Er bestaan verschillende subsidie- en financieringsregelingen voor specifieke knelpunten en verschillende doelgroepen. Daardoor dreigt het geheel soms wat onoverzichtelijk te worden⁹. Transparantie, overzichtelijkheid en toegankelijkheid van deze regelingen is natuurlijk erg belangrijk. We zijn daarom terughoudend om voor elk knelpunt een specifieke regeling in het leven te roepen. Daarnaast blijft EZK met evaluaties kritisch kijken naar noodzaak en doelmatigheid voor de regelingen, en dat deze blijven aansluiten bij de beleidsdoelen van het innovatiebeleid, zoals in deze brief geschetst. Om het beschikbare instrumentarium overzichtelijker en consistentere te maken, verbeteren RVO, de Kamer van Koophandel (KvK) en de ROM's hun dienstverlening en samenwerking. Specifiek op het thema financiering heeft EZK voor het brede mkb dat op zoek is naar marktfinanciering, een verkenning met stakeholders aangekondigd om de toegang te verbeteren.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Evaluatie van alle regelingen iedere 5 jaar, waarbij gekeken wordt naar de doelmatigheid, toegankelijkheid en inzichtelijkheid van de regeling.	Min EZK	Doorlopend
Invoeringstoets: pilots om een instrument ca. een jaar na invoering te toetsen op onbedoelde effecten en om de doelmatigheid, toegankelijkheid en inzichtelijkheid te toetsen.	RVO	Loopt
Verbeteren dienstverlening overheid n.a.v. Advies Dienstbare Dienstverlening van het Nederlands Comité voor Ondernemerschap door: <ul style="list-style-type: none">• aanscherping van de samenwerking tussen uitvoeringsorganisaties;• aanscherping dienstverlening op de transitithema's verduurzaming, digitalisering en arbeidsmarkt.	Min EZK	Loopt, Kamerbrief verwacht in Q2 2023

⁹ Zie ook de motie van de leden Van Haga en Smolders, Kamerstukken II 2021/22, Kamerstuk 33009, nr. 115 en de reactie daarop, Handelingen II 2021/22, nr. 95, item 3, p. 5. Met de hier opgenomen acties kom ik tegemoet aan deze motie, die ik daarmee als afgedaan beschouw.

KVK Pilot Mijn digitale zaak: Pilotproject, waarbij ondernemers inzicht wordt gegeven in de kansen van digitalisering met een bijdrage in de kosten bij implementatie.	EZK KVK RVO Brancheorganisaties	Pilot gestart in juni, loopt tot 1 december, waarna evaluatie volgt.
Regelhulp: bijvoorbeeld de Regelhulp WBSO, in het kader van het programma Digitale Overheid.	RVO	Loopt
Actief begeleiden van bedrijven naar EU programma's, via bijv. de RVO 'Fastlane'. Dat leidt relevante bedrijven die Innovatiekrediet ontvingen toe naar Horizon Europe-instrumenten.	EZK/RVO	Loopt
De European Digital Innovation Hubs (EDIH), bedoeld om de brede digitalisering beschikbaar te maken voor met name mkb, door middel van skills, test before invest, netwerkvorming en begeleiding. Er zijn 6 regionale Hubs, met verbindingen onderling en binnen EU.	EZK/RVO	Loopt
EZK en KVK hebben afgesproken in 2022 een tussentijdse review uit te voeren specifiek naar de wettelijke taken regio- en innovatiestimulering, vooruitlopend op de gehele evaluatie van de (Wet op) KVK in 2024. Met deze review wordt beoogd vast te stellen welke impact de (veranderende) omgeving heeft op de huidige activiteiten van KVK op het gebied van innovatiestimulering.	EZK/KVK	Loopt

i) Doorontwikkeling subsidiemodule PPS-toeslag onderzoek en innovatie

Doelstelling: De PPS-toeslag doorontwikkelen tot een toekomstbestendige regeling in lijn met de aanbevelingen uit de evaluatie en de inzet van deze Kamerbrief.

De subsidiemodule PPS-toeslag onderzoek en innovatie (hierna: PPS-toeslag) heeft als doel de privaat-publieke samenwerking binnen de Topsectoren te versterken door een toeslag te verlenen op de private financiële bijdragen van bedrijven aan onderzoek in PPS-verband. De Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI's) kunnen de PPS-toeslag aanvragen en inzetten in projecten in PPS-verband.

De PPS-toeslag is in 2021 geëvalueerd¹⁰. De uitkomst van de evaluatie was positief, maar er is ook een aantal aanbevelingen gedaan om onder andere de uitvoering van deze regeling te vereenvoudigen en voor mkb-bedrijven toegankelijker te maken.

Momenteel wordt in overleg met diverse stakeholders onderzocht op welke wijze er opvolging kan worden gegeven aan de aanbevelingen. Het voornemen is om de grondslagsystematiek te herzien, waardoor de administratieve last sterk afneemt, de budgettaire beheersbaarheid van de regeling toeneemt en de regeling toegankelijker wordt voor het mkb.

De doorontwikkeling van de PPS-toeslag zal er tevens aan bijdragen dat deze hierdoor beter aansluit op de inzet langs de drie sporen benoemd in deze Kamerbrief. Door een sterkere verbinding tussen mkb en kennisinstellingen zal de PPS-toeslag ook meer kunnen bijdragen aan valorisatie. Er wordt onderzocht op welke wijze de PPS-toeslag meer ingezet kan worden op basis van strategische keuzes in de KIA's. Het resultaat is een toekomstbestendige PPS-toeslag die de private bijdragen aan onderzoek in PPS-verband blijft stimuleren. Vooruitlopend hierop is de PPS-toeslag per 1 november 2022 met vijf jaar verlengd tot en met 2027. De wijzigingen aan de PPS-toeslag zullen met ingang van 2024 in werking treden.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling:</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Verlengen PPS-toeslagregeling met vijf jaar, na positieve evaluatie in 2021.	EZK	Uitgevoerd
Doorontwikkeling PPS-toeslagregeling.	Min EZK	Inwerkingtreding per 2024

Deel II: Gezamenlijk actieplan valorisatie en maatschappelijke impact

Het kabinet zet in op het vergroten van impact van hoger onderwijs en onderzoek ten behoeve van brede welvaart in Nederland. Om onze ambities te realiseren zetten we in op zeven sporen om de impact van kennis te vergroten. De sporen staan niet op zichzelf, maar zijn gezamenlijk nodig om valorisatie in Nederland te stimuleren. Deze sectie werkt per spoor uit welke ambitie het kabinet heeft en welke concrete stappen EZK en OCW zetten. In dit actieplan beperken we ons tot ons eigen beleid.

¹⁰ Kamerstukken II 2020/2021, 33009, nr. 101. Rapport 'Evaluatie PPS-toeslagregeling 2016-2020'.

Tegelijkertijd realiseren we ons dat het vergroten van de impact van kennis bij uitstek samenwerking vraagt tussen mensen binnen kennisinstellingen, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. Onderzoekers op universiteiten, UMC's, hogescholen, organisaties voor toegepast onderzoek zoals TNO en de WUR, het mbo en andere kennisinstellingen spelen een centrale rol. De fundamentele en toegepaste kennis die deze kennisinstellingen ontwikkelen, vormen de basis voor valorisatie en impact. Knowledge Transfer Offices en Technology Transfer Offices (KTO's en TTO's) en centres of expertise spelen een belangrijke rol bij het vergroten van de impact van onderzoek, bijvoorbeeld door ondernemerschap en samenwerking te stimuleren en faciliteren. De regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) en Invest-NL maken met business development inzet en financiering de start- en opschaling van kennisintensieve startups mogelijk. Veel goede ideeën ontstaan in regionale ecosystemen, waar onderzoekers en ondernemers elkaar treffen. Campusorganisaties, fieldlabs en de eerdergenoemde ROM's zijn bij uitstek gepositioneerd om hier partijen aan elkaar te verbinden en zo valorisatie te versnellen en impact te vergroten.

Zeven sporen om de impact van kennis te vergroten:

- a) Versterken fundament voor onderzoek, valorisatie en impact.
- b) Creëren ruimte voor impact in het onderzoeksproces.
- c) Stimuleren onderzoek en valorisatie rondom maatschappelijke vraagstukken.
- d) Stimuleren interactie binnen onderzoeks- en innovatie-ecosystemen.
- e) Verbeteren financieringsmogelijkheden voor kennisintensieve startups.
- f) Verbeteren afspraken over intellectueel eigendom.
- g) Toewerken naar een lerend systeem.

a) Versterken fundament voor onderzoek, valorisatie en impact

Doelstelling: Een sterke basis van onze kennisinstellingen en onderzoeks- en innovatie-ecosystemen.

Een belangrijke doelstelling van dit kabinet is het vergroten van impact van hoger onderwijs en onderzoek. Dit vraagt allereerst om versterking van het fundament voor onderzoek, valorisatie en impact. Het kabinet heeft in de beleidsbrief hoger onderwijs en wetenschap verschillende investeringen aangekondigd die expliciet als doel hebben de basis op orde te krijgen en het fundament te versterken¹¹. Dat geldt ook voor de afspraken in het bestuursakkoord hoger onderwijs en wetenschap (14 juli 2022). Dit zorgt ervoor dat instellingen en onderzoekers beter instaat worden

¹¹ Kamerstukken II 2021/22, 31288, nr. 964. Hoger Onderwijs-, Onderzoek- en Wetenschapsbeleid.

gesteld kennis te genereren, wat in zichzelf een noodzakelijke voorwaarde is voor impact. Een aantal van deze investeringen draagt in het bijzonder bij aan het versterken van kennisbenutting. Aandacht voor kennisbenutting is ook belangrijk bij fundamenteel (ongebonden) onderzoek, bijvoorbeeld om nieuwe maatschappelijke uitdagingen tijdig te zien, te analyseren en hierop te kunnen anticiperen. Bij de uitwerking van sectorplannen blijven we hier aandacht voor vragen. De door de KNAW aanbevolen Theory of Change-aanpak, die bijvoorbeeld bij Groeifondsvoorstellen al wordt gebruikt, kan daarbij als inspiratie dienen.

Met het fonds voor onderzoek en wetenschap wordt geïnvesteerd in wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek en onderzoeksinfrastructuur. Maatschappelijke uitdagingen vragen ook om versterking van het mbo en hbo. Ook daar heeft kennis een maatschappelijk effect door samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het praktijkgericht onderzoek versterkt de innovatiekracht van het hbo en zorgt voor aansluiting van onderzoek op maatschappelijke vraagstukken. Verder zijn er middelen vrijgemaakt om de gezamenlijke faciliteiten voor TO2 en de RKI's (zoals KNMI en RIVM) te versterken en om bestaande middelen voor wetenschappelijke onderzoeksinfrastructuur te verhogen. Toegang tot onderzoeksinfrastructuur faciliteert de kennisontwikkeling- en toepassing en stimuleert samenwerking tussen publieke en private partijen. Zo draagt het bij aan het ontwikkelen van toepassingen voor maatschappelijke oplossingen en het verzilveren van marktkansen.

Ten slotte wordt er geïnvesteerd in sectorplannen, waarin universiteiten een helder profiel kiezen waarmee kan worden aangesloten op onderzoekszwaartepunten, maatschappelijke oriëntatie en regionale inbedding. Via investeringen die richting geven in de sectoren zorgt dit ervoor dat kennisinstellingen en onderzoekers beter in staat worden gesteld kennis te genereren, wat in zichzelf een noodzakelijke voorwaarde is voor impact. Het fonds voor onderzoek en wetenschap bestaat uit een breed palet van maatregelen, waarvan we meest relevante noemen in dit actieplan.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling (beperkt tot delta's):</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Versterking toegepaste onderzoeksfaciliteiten (€ 500 mln.)	EZK	De komende 10 jaar wordt ingezet op investeringen in de toegepaste onderzoeksfaciliteiten. De eerste financieringsronde zal in 2023 plaatsvinden.
Capaciteit en continuïteit van hogescholen en praktijkgericht onderzoek verder verstevigen	OCW	Van die totale investering wordt € 85 miljoen aan de eerste geldstroom van de hogescholen toegevoegd, bijvoorbeeld om extra onderzoekspersoneel aan te

<p>(Jaarlijks € 100 mln. waarvan € 50 mln. structureel en € 50 mln. voor komende tien jaar)</p>		<p>stellen. Verder is van deze investering € 10 mln. per jaar, voor de komende tien jaar, bestemd voor thematische programmering van het Regieorgaan SIA, om de onderzoeksgroepen van hogescholen te verbinden met de landelijke inzet op beoogde maatschappelijke effecten. De overige € 5 mln. per jaar, voor de komende tien jaar, is bestemd voor de pilot met het <i>professional doctorate</i>.</p>
<p>mbo practoraten (€ 1,9 mln. Vanaf 2023, loopt op tot € 3,6 mln. in 2027 vanuit het fonds voor onderzoek en wetenschap. Binnen de kwaliteitsafspraken wordt vervolgens een budget gereserveerd van € 25 mln. voor het opzetten van nieuwe practoraten en het doorontwikkelen en uitbreiden van bestaande practoraten.)</p>	<p>OCW</p>	<p>Vanaf 2023</p>
<p>Intensivering Nationale Roadmap Grootchalige Wetenschappelijke Infrastructuur (€ 50 mln. voor tien jaar)</p>	<p>OCW</p>	<p>In uitvoering</p>
<p>Investeren in realiseren van een nationaal portfolio van lidmaatschappen van grootschalige internationale infrastructures vanuit het fonds voor onderzoek en wetenschap (2023-2024 jaarlijks € 10 mln., 2025-2029 jaarlijks € 12 mln.)</p>	<p>OCW</p>	<p>Vanaf 2023</p>

b) Creëren ruimte voor impact in het onderzoeksproces

Doelstelling: Onderzoekers krijgen in alle fases van het onderzoeksproces de ruimte om hun kennis toe te passen ten bate van de maatschappij.

Dit kabinet hecht er waarde aan dat onderzoekers in alle fases van het onderzoeksproces de ruimte krijgen om impact te hebben met hun onderzoek. Ondernemende onderzoekers op universiteiten, hogescholen en TO2-instellingen moeten de ruimte krijgen nieuwe kennis toe te passen in de praktijk. Op die manier vergroten we de maatschappelijke en economische impact van publiek gefinancierd onderzoek. Met het traject 'Erkennen en waarderen' hebben de Universiteiten van Nederland al concrete stappen gezet om handen en voeten te geven aan deze ambities. De onderkenning dat er verschillende carrièrepaden en profielen voor wetenschappers mogelijk zijn is een grote stap voorwaarts¹². Verder stimuleren en inspireren we ondernemende onderzoekers en onderzoekende ondernemers met een competitie voor academische startups. De 10 beste academische startups zullen deelnemen aan een door EZK en het Consulaat-Generaal in San Francisco georganiseerd groeiprogramma.

Bij het begeleiden van ondernemende onderzoekers die een bedrijf willen opzetten op basis van onderzoek of op een andere manier impact willen hebben met hun onderzoek, spelen de Knowledge Transfer Offices en Technology Transfer Offices een belangrijke rol. Daarnaast spelen de Centres of Entrepreneurship en de Centres of Expertise een rol bij het aanwakkeren van ondernemerschap onder studenten en onderzoekers. Het is primair aan de kennisinstellingen om deze ondersteuning te organiseren. Daarom moedigen we de inzet van kennisinstellingen en andere organisaties aan om in samenwerking met OCW en EZK op dit vlak een voorstel voor het Nationaal Groeifonds te ontwikkelen.

Andere factoren ter versterking van kennisbenutting zijn open science en wetenschapscommunicatie. Als wetenschappelijke resultaten open toegankelijk zijn voor iedereen, dan kunnen bedrijven, zorgprofessionals, docenten en ieder ander gebruikmaken van de meest actuele wetenschappelijke inzichten. Dit is een van de redenen dat het kabinet zich ervoor inzet dat open science de norm wordt. De kabinetsinzet is onder andere ter bevordering van open access, FAIR data en citizen science. Wetenschapscommunicatie zorgt ervoor dat een breder publiek kennis maakt met wetenschappelijke resultaten. Een dialoog tussen wetenschap en samenleving zorgt er bovendien voor dat de impact van onderzoek wordt vergroot. Daarom investeert het kabinet in een nog op te richten centrum voor wetenschapscommunicatie.

¹² Zie het position paper 'Ruimte voor ieders talent: naar een nieuwe balans in het erkennen en waarderen van wetenschappers' waarin de Universiteiten van Nederland, NFW, KNAW, NWO en ZonMw (2019) gezamenlijk pleiten voor een modernisering van het systeem van erkennen en waarderen.

Om de impact van onderzoek te vergroten is het, tot slot, van belang dat in de gehele onderzoeksketen bewust wordt stil gestaan bij de toepassingsmogelijkheden van onderzoek. Dat kunnen toepassingen op de korte of lange termijn zijn. Daarom wordt het gebruik van Theory of Change bij de sectorplannen aanbevolen.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling (beperkt tot delta's):</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Oprichting Regieorgaan open science (Jaarlijks € 20 mln. voor de looptijd van het fonds voor onderzoek en wetenschap)	OCW	Oprichting regieorgaan voorzien in 2023
Faciliteren traject 'Erkennen en waarderen' van Universiteiten van Nederland	OCW	Traject is eind 2019 ingezet en wordt verder uitgewerkt i.s.m. universiteiten
Oprichting Centrum voor wetenschapscommunicatie (Jaarlijks € 1 mln. Voor de looptijd van het fonds voor onderzoek en wetenschap)	OCW	Oprichting in uitvoering, voorzien in 2023
Ondersteunen competitie academische startups georganiseerd door Techleap, ActI, UNL, NFU en Thrive Institute	EZK	De prijsuitreiking van de derde editie heeft in oktober 2022 plaatsgevonden, de winnaars nemen in november 2022 deel aan groeiprogramma georganiseerd door het Consultaat-Generaal in San Francisco

Winnaar academic startup competition: Carbyon

Carbyon richt zich op zogenaamde 'direct air capture', het afvangen van CO2 direct uit de lucht en is een spin-off van TNO. Carbyon ontwikkelt daartoe een hightech-technologie die schaalbaar is. Carbyon is gevestigd in Eindhoven en werkt intensief samen met ecosysteempartners in de regio. De schaalbaarheid van de technologie maakt dat op relatief korte termijn al commerciële toepassingen mogelijk zijn, zoals in de glastuinbouw, waar CO2 wordt toegevoegd om planten sneller te laten groeien. Vervolgens wil Carbyon de technologie opschalen om daarmee de CO2-concentratie in de lucht te helpen verlagen en het klimaatprobleem aan te pakken. Carbyon krijgt veel nationale en internationale erkenning. Zo won het de Xprize van Elon Musk en de Academic startup competition. Recent realiseerde Carbyon een investeringsronde van 7 miljoen euro.

c) Stimuleren onderzoek en valorisatie rondom maatschappelijke vraagstukken

Doelstelling: Kennisinstellingen en bedrijven worden gestimuleerd om kennis rond specifieke thema's van maatschappelijk belang toe te passen.

Door krachten te bundelen en investeringen specifiek te richten op een aantal maatschappelijke vraagstukken, kan kennis nog beter benut worden voor het oplossen van die vraagstukken. Daartoe versterken we publiek-private samenwerking rondom maatschappelijke uitdagingen. Inzet op de ontwikkeling en toepassing van sleuteltechnologieën die in de breedte bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke oplossingen is hierbij ook van belang.

De belangrijkste impuls voor thematische valorisatie komt uit het Nationaal Groeifonds: dit fonds van € 19,5 miljard voor vijf jaar investeert in projecten die bijdragen aan lange termijn economische groei, op het gebied van kennis (onderwijs) en R&D en innovatie. Ongeveer € 8 miljard daarvan is al toegekend of gereserveerd. De overige € 12 miljard wordt in de komende drie jaar toegekend. In die projecten staat valorisatie vaak al centraal, maar dat kan nog beter. Dat signaleert de adviescommissie die de projecten beoordeelt ook. Onder de noemer 'Valorisatie as a service' (Vaas) zal EZK voorstelschrijvers hierbij ondersteunen. Concreet betekent dit dat EZK NGF-consortia zal faciliteren goede valorisatiepraktijken te delen. Daarvoor stelt EZK een 'menukaart' op met bestaande beleidsinstrumenten en aanpakken die kunnen worden ingezet om valorisatie in de voorstellen vorm te geven. Relevante stakeholders, waaronder de hogescholen, NWO, ROM's, Techleap en de TO2-instellingen, zullen worden gevraagd deze menukaart aan te vullen met hun eigen programma's om de toepassing van kennis te bevorderen. Vanuit het Groeifonds zijn lessen en inzichten gebundeld, en publiek toegankelijk gemaakt op de website. Bovendien wordt actief ingezet om toegekende projecten met elkaar te laten kennismaken en kennis en ervaringen op het gebied van valorisatie te delen.

Zoals opgemerkt door uw Kamer¹³ kunnen ook maatschappelijke ondernemingen een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Het Nederlandse innovatiebeleid is via het missiegedreven innovatiebeleid ook gericht op maatschappelijke ondernemingen, maar een recent onderzoek van het Rathenau Instituut concludeert dat deze ondernemingen worden geconfronteerd met specifieke uitdagingen¹⁴. Dit vraagt om een overheid die actief met maatschappelijke ondernemingen meedenkt. De stappen in dit actieplan helpen om maatschappelijke ondernemingen betere kansen te bieden, waarmee invulling wordt gegeven aan de motie¹⁵. Dit speelt in op het belangrijkste knelpunt dat voor deze doelgroep uit het Rathenau onderzoek naar voren komt, namelijk dat de bestaande regels en infrastructuur vaak belemmerend zijn voor deze bedrijven en het lastig maken om baanbrekende nieuwe innovaties op de markt te brengen. Een andere goede stap om het aantal maatschappelijke startups zichtbaarder te maken is de maatschappelijke Besloten Vennootschap (BVM). Deze nieuwe rechtsvorm wordt naar verwachting volgend jaar ingevoerd.

Ook zal het kabinet blijven investeren in de Nationale Wetenschapsagenda (NWA), waarin wetenschappelijke doorbraken worden gekoppeld aan maatschappelijke opgaven. In de NWA werken onderzoekers samen met burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven aan deze doorbraken, waarmee de impact van onderzoek wordt vergroot. Daarnaast investeert dit kabinet extra in Europese samenwerking op strategische onderzoeks- en innovatiethema's die een belangrijke bijdrage leveren aan de grote maatschappelijke en technologische uitdagingen van deze tijd. Tot slot ziet het kabinet kansen om de coördinatie tussen de thematische onderzoeksprogramma's van NWO, RVO en TO2 te vergroten. Door de focus van onderzoeksprogramma's nog beter af te stemmen kan de impact van thematisch onderzoek worden vergroot.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling (beperkt tot delta's):</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Het Nationaal Groeifonds investeert 19,5 miljard in vijf jaar, waarvan een deel gefocust is op valorisatie. Valorisatie wordt centraal gezet bij nieuwe en lopende voorstellen	EZK	De deadline voor het indienen van voorstellen voor de derde NGF-ronde is 3 februari 2023.
Ondersteunen Faculty of Impact ¹⁶ (Jaarlijks € 2,77 mln. voor de looptijd van het fonds voor onderzoek en wetenschap)	OCW	Voorzien in 2023

¹³ Kamerstuk 33009-113. Motie Van der Graaf c.s. (over onderzoek naar barrières voor maatschappelijke en sociale ondernemingen bij innovatieregelingen).

¹⁴ Rathenau Instituut (2021): Start-ups met idealen.

¹⁵ Kamerstuk 33009-113. Motie Van der Graaf c.s.

¹⁶ Zie ook de motie van het lid Woude, Kamerstuk 31288-975. Met de hier opgenomen actie kom ik tegemoet aan deze motie, die ik daarmee als afgedaan beschouw.

Het delen van best-practices tussen NGF-consortia en ontwikkelen van een 'menukaart' voor NGF-voorstel-schrijvers met bestaande beleidsinstrumenten om valorisatie te stimuleren	EZK	Eerste helft 2023
Stimuleren coördinatie thematisch onderzoek NWO, RVO en TO2	EZK	In uitvoering
Verstevigen valorisatie in het nieuwe Kennis en Innovatieconvenant (KIC) 2024-2027	EZK	In uitvoering
Extra impuls Europese partnerschappen. (2022: € 14,5, vanaf 2023 jaarlijks € 50 mln.)	OCW en EZK	Inzet in de periode 2022-2029

Aandacht voor impact van kennis bij andere departementen: het voorbeeld van LNV

In de afgelopen jaren investeerde LNV in een breed valorisatie-instrumentarium. Om de landbouwsector te verduurzamen en de kwaliteit van water, bodem, klimaat en biodiversiteit te verbeteren, is de juiste kennis nodig.

Groenpact is een van de kaders waarbinnen LNV nadrukkelijk aan valorisatie werkt. Groenpact is het samenwerkingsverband tussen de groene onderwijsinstellingen (inclusief WUR), het groene bedrijfsleven (werkgevers en werknemers), maatschappelijke organisaties en het ministerie. Samen wordt geïnvesteerd in het verbeteren van de bestaande infrastructuur voor kennis en innovatie, middels bijvoorbeeld het groene Centrum voor Innovatief Vakmanschap, het Centre of Expertise Groen en WUR Kennistransfer. Maatschappelijke thema's worden gezamenlijk geïdentificeerd om de ontwikkeling van gewenste oplossingen te versnellen. Naast praktijkgericht onderzoek, is ook de ontwikkeling van een onderwijsaanbod dat aansluit bij de maatschappelijke uitdagingen een belangrijk speerpunt.

Innovatie op het Boerenerf is een ander belangrijk LNV valorisatieprogramma. Innovatie op het Boerenerf is een instrument om kennis over duurzame landbouw en innovaties (sneller) te laten landen in de landbouwpraktijk. Een belangrijke regeling binnen dit programma is de Subsiemodule Agrarische Bedrijfsadvisering en Educatie (Sabe). Via de Sabe wordt onder meer de doorstroom van kennis naar de boer via adviseurs en leernetwerken bevorderd. Op basis van deze kennis is de boer beter in staat om te komen tot onderbouwde keuzes als het gaat om bedrijfsaanpassingen. Via het vernieuwde platform Groen Kennisnet wordt praktijkgerichte kennis gedeeld.

Valorisatie is maatwerk, omdat de kennisbehoefte van ondernemers en andere kennisgebruikers verschilt per groep en zelfs individu. LNV blijft zich inzetten om de juiste kennis, in een gepaste, bruikbare vorm op het juiste moment bij de juiste personen te krijgen.

Voorbeeld: Thematische Tech Transfer-regeling

De Thematische Tech Transfer-regeling is een mooi voorbeeld van thematische versterking van knowledge transfer vanuit kennisinstellingen, in combinatie met ondersteuning voor spin-offs, op hetzelfde thema. Doel is dat kennisinstellingen en investeerders beter samen optrekken om goede ideeën te vertalen naar nieuwe kennisintensieve bedrijven. De TTT-regeling rust op twee pijlers. Het doel van pijler 1 is dat kennisinstellingen samenwerken aan kennistoepassing op een specifiek thema. Het doel van pijler 2 is om de beschikbaarheid van risicofinanciering te vergroten. De impact van ondernemende onderzoekers wordt vergroot door de potentie vroeg te signaleren en onderzoekers te ondersteunen bij het tot waarde brengen van onderzoek. Door de expertise van de betrokken partijen wordt de kans op maatschappelijke impact en valorisatie vergroot. De regeling heeft met twee tenders tot nu productieve samenwerkingen opgeleverd op het gebied van onder andere MedTech, smart industry en circulaire technologie.

d) Stimuleren interactie binnen onderzoeks- en innovatie-ecosystemen

Doelstelling: Innovatieve bedrijven en kennisinstellingen weten elkaar te vinden om samen te innoveren.

Het potentieel van samenwerking tussen ondernemers en kennisinstellingen is groot, maar ondernemers en kennisinstellingen weten elkaar niet altijd te vinden. Het kabinet neemt verschillende maatregelen om deze uitdagingen samen met stakeholders aan te pakken. Hierbij wordt nadrukkelijk de samenwerking met de regio gezocht. In dit kader heeft de minister van EZK in 2022 een start gemaakt met het vrijmaken van aanvullende middelen voor de ROM's. Deze extra middelen worden onder andere gebruikt om NGF-consortia te ondersteunen bij het actiever betrekken van het mkb.

Omdat face-to-face interactie valorisatie vergemakkelijkt, verkennen we daarnaast de mogelijkheden om hotspots voor innovatie, zoals fieldlabs en campussen, vanuit het bestaande innovatie-instrumentarium beter te ondersteunen. Fieldlabs slaan een brug tussen technologie en markt en maatschappij door vraaggedreven valorisatie mogelijk te maken¹⁷. Zo kunnen ze een waardevolle bijdrage leveren aan de adoptie, verspreiding en implementatie van nieuwe oplossingen. Met name de gedeelde (pilot)faciliteiten in fieldlabs zijn waardevol voor mkb-bedrijven en startups die (nog) niet in staat zijn in eigen faciliteiten te investeren. We zien kansen om de potentie van fieldlabs beter te benutten. In overleg met andere departementen, regio's, en TKI's/Topsectoren verkennen we wat de mogelijkheden daartoe zijn. Concreet betekent dit dat op drie hoofdpunten voorstellen worden uitgewerkt: versterking samenhang fieldlabs en aansluiting op de Kennis- en innovatieagenda's, de financieringsmogelijkheden en de benutting van publiek opdrachtgeverschap.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling (beperkt tot delta's):</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Inspanningsverplichting inzetten Rijkscofinanciering EFRO voor fieldlabs en valorisatie	EZK	In uitvoering
Aanvullende inzet ROM's om NGF-consortia te ondersteunen bij betrekken mkb	EZK	In uitvoering
Intensivering netwerk Industrial Liaisons Officers NWO-instituten/Big Science	EZK	In uitvoering

¹⁷ Dialogic (2021): Verkenning EZK-perspectief benutting fieldlabs.

(€ 1 mln. voor vijf jaar)		
Verkenning mogelijkheden versterking fieldlabs	EZK	In uitvoering
Doorontwikkeling PPS-toeslag tot een toekomstbestendige regeling in lijn met aanbevelingen evaluatie en inzet van deze Kamerbrief	EZK	Inwerkingtreding per 2024
Actualisatie inventarisatie campussen Nederland	EZK	Medio 2023
Investerings in campussen vanuit het Nationaal Groeifonds, zoals de bouw van House of Quantum	EZK	In uitvoering
Evaluatie Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT)-regeling	EZK	Eerste helft 2023

Initiatieven uit het veld: het MKB-programma van TNO

Research en Innovatie (R&I) activiteiten leveren een belangrijke bijdrage aan groei in banen en productiviteit van Nederlandse mkb-bedrijven. TNO draagt daar aan bij door zelf € 5 miljoen extra te investeren in het versterken van de samenwerking met het mkb. De ambitie is om zo de toegang voor het mkb tot de hoogwaardige TNO-expertise te vergemakkelijken.

Een eerste voorbeeld daarvan is de start van een pilot van het TNO-MKBi-innovatieplein.

e) Verbeteren financieringsmogelijkheden voor kennisintensieve startups

Doelstelling: Hoogwaardige kennisintensieve startups slagen erin groeifinanciering op te halen.

Eén van de manieren om nieuwe kennis economisch en maatschappelijk te gelde te maken is via startups (zie ook box 1). Succesvoorbeelden als Lightyear en Envision laten zien hoe kennisintensieve startups een grote impact kunnen hebben op de economie én een bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Juist voor kennisintensieve startups is financiering echter een aandachtspunt, terwijl de maatschappelijke impact groot kan zijn¹⁸.

Het kabinet heeft de afgelopen jaren gewerkt aan versterking van het Nederlandse financieringslandschap voor kennisintensieve startups en scale-ups. Het kabinet heeft daarin aangegeven dat het uitgangspunt is dat bij tekortkomingen in het

¹⁸ AWTI (2020): Beter van start.

instrumentarium in de eerste plaats moet worden gezocht naar aanpassing of uitbreiding van deze bestaande instrumenten om versnippering van het landschap te voorkomen. Het kabinet werkt daarom aan optimalisering van het huidige instrumentarium voor bedrijfs- en innovatiefinanciering. En we zetten ons in om de aansluiting tussen instrumenten te verbeteren, zodat er één financieringsketen ontstaat voor bedrijven.

Concrete voorbeelden van de inzet van het kabinet op dit vlak zijn het in samenwerking met Invest-NL gelanceerde Deep Tech Fonds, de Seed Capital deep tech tender en de recente versterking van de fondsvermogens van de ROM's. Ook is de regeling Vroegefasefinanciering (VFF) uitgebreid met een regionaal loket, is de NWO-uitvoeringsregeling Take-off fase 1 verruimd en wordt binnen de Seed Capital regeling de focus nog meer gelegd op vroege fase investeringen. Begin volgend jaar zal het kabinet een visie op durfkapitaal naar de Kamer sturen waarin nader wordt ingegaan op financiering voor innovatieve startups en scale-ups.

<i>Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling (beperkt tot delta's):</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Lancering Deeptechfonds i.s.m. Invest-NL (€ 250 mln.)	EZK	Gestart
Lancering Dutch Future Fund i.s.m. Invest-NL en European Investment Fund (€ 300 mln.)	EZK	Gestart
Verschuiving uitvoering Vroege Fase Financiering (VFF) van RVO naar regionale financiers (gemiddeld ca. € 20 mln. per jaar beschikbaar)	EZK	Uitgevoerd
Verruiming Take-off regeling fase 1 haalbaarheidsstudies TO2	EZK	Uitgevoerd
Versterking fondsvermogen regionale ontwikkelingsmaatschappijen (€ 300 mln. waarvan 150 mln. EZK en 150 mln. provincies e.a.)	EZK	Uitgevoerd
Kamerbrief over durfkapitaal en financiering startups en scale-ups	EZK	Q1 2023
Deeptech tender in de Seed Capital regeling	EZK	Eind 2021 zijn er drie fondsen gehonoreerd

Wijzing Seed Capital regeling n.a.v. constatering dat Seed-fondsen op lijken te schuiven naar latere fasen. Hierdoor wordt bij de beoordeling zwaarder meegewogen in welke fase een fonds instapt	EZK	Medio 2021 doorgevoerd
Verruiming Seed Business Angel regeling. De bovengrens van twee business angels is losgelaten waardoor grotere groepen angels een aanvraag kunnen indienen	EZK	Medio 2021 doorgevoerd

f) Verbeteren afspraken over intellectueel eigendom

Doelstelling: In overleg met betrokken partijen de afspraken rondom intellectueel eigendom verbeteren om de snelheid en transparantie van IE-processen te vergroten.

De ministeries van EZK en OCW willen de afspraken rondom intellectueel eigendom verbeteren door het gesprek te faciliteren tussen de betrokken partijen, zoals kennisinstellingen, startups en investeerders. Een landelijke KTO-werkgroep van de universiteiten en UMC's is met de betrokken partijen in overleg om te komen tot een aanpak voor model-dealvoorwaarden voor de omgang met intellectueel eigendom-licenties richting startups. Deze model-dealvoorwaarden zullen kaders scheppen voor afspraken op het gebied van intellectueel eigendom. Dit vergroot de snelheid en transparantie van IE-processen bij betrokken partijen. Zo zal publieke kennis vaker leiden tot groeiende kennisintensieve bedrijven met een economische en maatschappelijke impact.

In het bestuursakkoord zijn afspraken gemaakt om te komen tot verbeteringen in de omgang met intellectuele eigendomsrechten richting startups. De komende jaren zullen de mogelijke verbeteringen op dit vlak worden gemonitord¹⁹.

Interventies die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling (beperkt tot delta's):

<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
-------------------	------------------------	--------------------------

¹⁹ Hierbij zal aandacht zijn voor de betrokkenheid van universiteiten bij startups, met name als aandeelhouder en met afspraken over intellectueel eigendom. Deze punten zijn benoemd in motie 31288-952, van de leden Van der Woude en Van der Graaf, die oproept tot een eenduidige visie op maatschappelijke impact, waaronder valorisatie.

EZK en OCW hebben verzocht om kansen voor betere omgang met intellectueel eigendom richting startups te bekijken; de invulling met een model dealtermsheet komt van de KTO's	EZK en OCW	In uitvoering: KTO's en Techleap werken in overleg met stakeholders aan de totstandkoming van deal terms
Spelregels publiek private samenwerking, waarbij leidraad voor IP in PPS-trajecten	EZK	Uitgevoerd

g) Toewerken naar een lerend systeem

Met de voorgestelde aanpak zet het kabinet concrete stappen om de toepassing van publieke kennis te verbeteren. Vanuit de visie dat het voortdurend streven naar maximale impact vraagt om een lerend, zich continu verbeterend systeem, zullen alle partijen die daarin een rol hebben moeten blijven samenwerken om de impact van kennis verder te vergroten. Dat betekent dat we elkaar veel opzoeken, van elkaar leren en de beleidsinzet optimaliseren op basis van nieuwe inzichten. Het vraagt ook om beter inzicht in het functioneren van onderzoeks- en innovatie-ecosystemen aan de hand van data. Op die manier kunnen we onderbouwd bepalen waar verbeterkansen liggen en leren welke interventies goed en minder goed werken. De komende periode zullen we dit gezamenlijke proces, naar aanleiding van deze brief, met stakeholders verder vormgeven. In de eerste helft van 2023 nodigen wij betrokkenen daarom uit voor een nationale conferentie over de impact van kennis en over hoe wij gezamenlijk, met passie en ambitie, het systeem waarin dit plaatsvindt steeds kunnen verbeteren.

<i>Dwarsdoorsnijdende interventies gericht op het toewerken naar een lerend systeem</i>		
<i>Initiatief</i>	<i>Initiatiefnemer</i>	<i>Deadline / status</i>
Organiseren nationale conferentie over impact en kennis	EZK en OCW	Q2 2023
Doorlopend lerend systeem	OCW en EZK	Doorlopend, met ingang van Q4 2022